

Franc Udovič

ODMERJANJE PREŽIVNINE Z DOGOVARJANJEM

Naš Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih določa vzajemno dolžnost preživljanja med starši in otroci, pod posebnimi pogoji pa tudi med otrokom in zakoncem njegovega roditelja. Preživnina pripada tudi nepreskrbljenemu zakoncu, ki nima sredstev za življenje in je nesposoben za delo ali je nezaposlen in se ne more zaposliti. Preživnina se odmeri s sodbo sodišča ali dogovorom med zavezancem in upravičencem pri pristojnem centru za socialno delo.

Omenjeni zakon sicer v svojih členih dokaj podrobno določa pogoje in elemente pri odmerjanju preživnine, vendar pa v praksi strokovni delavci nimajo na razpolago dovolj objektivnih podatkov (npr.: o honorarjih, dohodkih iz sive ekonomije, čistem dohodku obrtnikov itd.), da bi lahko odmerili ustrezno (pravično) preživnino. Zato se določanje preživnine največkrat odvija po principu barantanja, ki se naslanja na približne pokazatelje (najvišja, povprečna in najnižja določena preživnina) v določenem družbenem sloju.

Drugačne možnosti se nam odpirajo pri odmerjanju preživnine v procesu mediacije (posredovanja). Osnova tega procesa je odprtost in dostopnost informacij za oba partnerja (zavezanca in upravičenca). To pomeni, da se že pred vključitvijo v proces mediacije oba zavežeta, da bosta v samem procesu razgrnila svojo življenjsko situacijo in v *fair* pogajanjih zastopala svoje interese ob upoštevanju partnerjevih. Tu gre za sodelovanje s

ciljem, da najdeta tako rešitev (višino preživnine), v kateri bodo pravično zastopani interesi obeh. Tak samoodgovorni način dogovarjanja jima omogoča, da ohranita dostojanstvo in oblikujeta medsebojno komunikacijo v korist skupnih otrok.

Pri dogovarjanju o višini preživnine se v mediaciji upoštevajo življenjske potrebe otroka in obeh staršev. Cilj vseh razgovorov v zvezi s preživnino je zbiranje podatkov o dohodkih in življenjskih potrebah družinskih članov, da bi lahko razčistili naslednja vprašanja:

1. Kakšen dohodek ima posamezni partner?
2. Koliko denarja potrebuje vsak partner, da bi po ločitvi lahko živel?
3. Koliko preživnine je potrebno plačati za otroke?
4. Kako se lahko izpolni vrzel (deficit) med tem, koliko dohodka ima vsak partner in koliko potrebuje za svoje preživljanje?

Zadnje vprašanje se zelo razlikuje od vprašanj, ki se pogosto postavljajo v pravnih postopkih (»Koliko moram največ dati?« ali »Koliko lahko največ iztožim?«). Taka vprašanja utrjujejo nasprotne pozicije partnerjev in ju usmerjajo v boj.

V mediaciji se partnerja dogovarjata o preživnini v sklopu načrtovanja gospodinjstev obeh partnerjev po ločitvi in je zajeta njuna celostna finančna in materialna situacija. Zato se ne zgodi, da bi bila odmerjena in naložena preživnina

zavezancu, ne da bi se predhodno ugotovilo, ali bo lahko zavezanec s preostaliimi finančnimi sredstvi normalno živel. V mediaciji so sprejemljive le rešitve, ki omogočajo staršem in otrokom, da lahko po ločitvi normalno živijo. To dejstvo daje partnerjem občutek varnosti in gotovosti, ki je potreben, da so pripravljeni odkriti dejanske podatke o svoji življenjski situaciji.

KAKŠEN DOHODEK IMA PARTNER?

Za ugotavljanje dohodka prejmeta partnerja ustrezne obrazce (gl. priloge 1, 2, 3), kjer lahko navedeta vse svoje prihodke in odtegljaje. Dejanski dohodek dobimo iz razlike med bruto dohodkom in vsemi odtegljaji.

Obrazce izpolnita partnerja doma in jih prineseta na naslednji sestanek. Prosimo ju, da prineseta tudi davčne napovedi in druga dokazila, s katerimi lahko dokumentirata svoje navedbe o dohodku. Prvo vprašanje mediatorja je, ali sta prinesla izpolnjene obrazce. Če nista, mora mediator raziskati vzroke, jih s partnerjema razčistiti ter jima ponuditi pomoč pri izpolnjevanju, če jo potrebujeta.

KOLIKO DENARJA POTREBUJE VSAK PARTNER, DA BI LAHKO PO LOČITVI PREŽIVEL?

Da bi lahko ugotovili življenjske potrebe partnerjev in njunih otrok, morata izpolniti obrazce za zajemanje izdatkov (gl. prilogi 4, 5). Ti obrazci vsebujejo vse pomembnejše izdatke, ki nastajajo v vsakdanjem življenju. Pri tem razlikujemo med

- nespremenljivimi izdatki in
- spremenljivimi, ki jih lahko skrbimo ali celo opustimo.

Tem je priložen še obrazec za načrtovanje gospodinjstva (priloga 6), v katerega partnerja vneseta svoj dejanski dohodek in seštevke izdatkov po posameznih stroškovnih področjih. Iz razlike med dohodkom in vsemi izdatki pa se ugotovi suficit ali deficit danega gospodinjstva.

Včasih kdo iz taktičnih razlogov ne izpolni obrazca za ugotavljanje potreb

gospodinjstva. Mož npr. reče: »Tega obrazca nisem izpolnil, ker mislim, da ni potrebno,« se obrne k ženi in doda: »Ti mi samo povej, koliko potrebuješ, pa bom videl, če to zmorem.« Če bi se preživnina določila na tak način, bi žena izgubila vsakršen vpliv in ne bi imela več nadzora nad primernostjo preživnine. Da bi ohranil nadzor nad procesom, mora mediator v takem primeru vztrajati, da oba partnerja izpolnita obrazce. Moža lahko pridobi k sodelovanju s tem, da pokaže na njegove interese in poudari, da lahko pride do smiselnih odločitev le, če so obema partnerjema znani vsi podatki. Reče lahko npr.: »Ne morem dopustiti, da ne bi izpolnili obrazca, ker ne bi bilo *fair* do vaše žene, če ne bi dobila vseh pomembnih informacij. Seveda pa tudi do vas ne bi bilo pošteno, če bi pristali na preživnino, ne da bi poznali svoje dejanske potrebe. Zgodilo bi se lahko, da bi plačevali več, kot bi bilo treba glede na vaše zmožnosti. Zato ne bom dopustil, da pride do odločitve, preden ne bosta oba poznala vseh dejstev. Le tako bosta lahko oba zavarovala vsak svoje interese« (Hynes, Link, Mecke 1993).

Če bi mož še naprej vztrajal, da ne bo izpolnil obrazca, mora mediator prekiniti mediacijo, sicer bi potekala v interesu samo ene osebe.

Včasih klient ne izpolni obrazca, ker ne sprejema ločitve. To argumentira s tem, da si ločitve finančno ne more privoščiti. Mediator lahko ob tem pripomni, da ima veliko klientov enake bojazni, vendar moramo najprej poznati konkretne številke, če hočemo o tem soditi.

KOLIKO PREŽIVNINE JE TREBA PLAČATI ZA OTROKE?

Seveda ostaja tudi po ločitvi obveznost obeh staršev, da skrbita za svoje otroke. Ta skrb se lahko kaže z redno nego in vzgojo otrok ali s plačevanjem preživnine. Vodilo pri dogovarjanju o višini preživnine so dejanske potrebe otrok (otrokom naj se po ločitvi staršev ne bi znižal življenjski standard) in seveda

finančne zmožnosti staršev. Dejanske potrebe otrok in zmožnosti staršev se v mediaciji ugotavljajo na podlagi realnih pokazateljev, ki jih registriramo z omenjenimi obrazci (priloge). Drugod po svetu imajo na razpolago posebne tabele, ki določajo višino preživnine za posamezne starostne skupine otrok (Nemci imajo düsseldorfsko tabelo, ki jo od časa do časa spremenijo v skladu s spremembo življenjskih okoliščin). Nam za zdaj ostaja le možnost, da starša sama sestavita listo otrokovih potreb in se nato v pogajanjih odločata o tem, kakšen življenjski standard bosta v prihodnje zagotavljala otroku. Naslednja faza pogajanja je dogovarjanje o tem, v kakšnih deležih bosta prispevala k preživljanju otroka in ali bosta pri tem upoštevala dodatno delo, ki ga opravi tisti izmed staršev, ki živi z otrokom, ali ne.

Pri odmerjanju preživnine z dogovarjanjem v procesu mediacije, kjer so upoštewane realne življenjske razmere staršev in otrok, se tudi otroški dodatek pri izračunih enakovredno deli na oba starša.

Primer

Gospa in gospod Ačko imata sina, starega pet let, ki živi z materjo. Oče ima mesečni neto dohodek 43.000 SIT. Dogovorjena je bila preživnina za sina v višini 16.000 SIT. Mati prejema za sina otroški dodatek 6.000 SIT. Polovica tega dodatka pripada očetu (3.000 SIT), zato plačuje za sina le razliko, 13.000 SIT.

Ti izračuni veljajo seveda le za primer, da eden od staršev prevzame vso nego in oskrbo otroka, drugi pa plačuje preživnino. Če pa se starša enakovredno vključujeta v nego in oskrbo otroka, se je treba bolj obsežno pogajati o finančnih prispevkih obeh staršev.

KONKRETEN POSTOPEK PRI UGOTAVLJANJU ŽIVLJENJSKIH POTREB

Ko so rešene vse težave z izpolnjevanjem obrazcev, vzame mediator obrazce in pri tem pazi, da vsak partner da drugemu kopijo svojega obrazca. Da bi mediator ustvaril solidno bazo podatkov za oba

partnerja, na podlagi katere se bosta lahko realno odločala, izpelje enega za drugim naslednje korake:

a) zbere podatke obeh partnerjev,

b) podatke preveri in

c) jih prepíše na demo-blok, da jih lahko oba vidita.

Mediator zbira podatke tako, da gre od točke do točke pri obeh partnerjih. Pri tem se obrača izmenoma k obema. Tako lahko npr. najprej vpraša ženo in nato moža o stroških za stanovanje. Potem pa se obrne najprej k možu in nato k ženi ter poizve o stroških za elektriko, vodo itn. Na ta način ostaneta oba partnerja vključena v proces.

Če bi mediator najprej razpravljal o vseh stroških z enim partnerjem, bi drugi zgolj dajal pripombe k navedbam prvega. Če pa je na enak način vključen in mediator vprašuje tudi po njegovih podatkih, prihaja izmenoma v vlogo poslušalca in vprašanega.

Mediator preveri vsak podatek na podlagi dokazil. Če se mu zdi kakšen znesek nenavaden, se pogovori s to osebo, kako je prišla do njega. Preverjene podatke prenese mediator na demo-blok, na katerem je pred tem pripravil skrajšano obliko obrazca za načrtovanje gospodinjstva (priloga 6).

Pri tem ko mediator obravnava izdatke točko za točko in jih preverja, ustvarja skupno bazo podatkov, ki jih dokumentira na demo-bloku. Tako največkrat oba partnerja dobita informacije, ki jih prej nista poznala, kar krepi pozicije obeh.

Če sta partnerja o kakšni navedbi različnega mnenja, mediator vztraja pri dokazilu. Dokazilo je lahko izvleček bančnega računa, račun, izračun izdatkov s kreditno kartico itn. Sporne podatke lahko na demo-bloku posebej označimo z zvezdico in tako nakažemo potrebo po dodatnih dokazilih. Na naslednjem sestanku bodo te točke ponovno obravnavane.

Zbiranje in razkrivanje podatkov o dohodku in življenjskih potrebah bivši partnerji pogosto izkoristijo za nadaljevanje že dobro znanih zakonskih preprirov.

Mediator ima pri tem nalogo, da postavlja težišče razgovora na sedanost in prihodnost ter tako odvrta partnerja od preteklosti. Poleg tega usmerja njuno pozornost na dejansko nalogo; namreč, ugotoviti, koliko dohodka ima vsak od njiju in kakšne potrebe ima za normalno življenje po ločitvi.

KAKO SE LAHKO IZPOLNI VRZEL (DEFICIT)

MED TEM, KOLIKO DOHODKA

IMA VSAK PARTNER

IN KOLIKO POTREBUJE

ZA PREŽIVLJANJE?

Ko je znan neto dohodek, potrebni znesek za preživljanje in preživnina za otroke, lahko ugotavljamo, ali je vsak partner zmožen pokrivati svoje življenjske potrebe z dohodkom, ki ga prejema. Če ni tako, se partnerja pogajata o tem, kako bi ta primanjkljaj (deficit) pokrila.

PRIMER

Gospa in gospod Petek imata dva otroke v starosti štiri in sedem let. Gospod Petek je obratovodja v tovarni in prejema neto plačo 120.000 SIT mesečno. Gospa Petek je zaposlena v računovodstvu in zasluži neto 60.000 SIT. Otroka živita z materjo in oče plačuje za oba preživnino v višini 36.000 SIT mesečno (za starejšega 20.000, za mlajšega pa 16.000). Starša prejmeta za oba otroke otroški dodatek v višini 8.000 SIT (po sedanjih kriterijih glede na njune dohodke nista upravičena do otroškega dodatka — navajamo ga zaradi nazornosti primera). Ta znesek prejema mati. Otroški dodatek pripada obema staršema, zato se pri očetu odtegne polovica otroškega dodatka (4.000 SIT) od preživnine. Tako mora oče plačati (36.000 - 4.000) 32.000 SIT mesečno.

Življenjske potrebe obeh staršev so bile ugotovljene s pomočjo ustreznih obrazcev in znašajo pri materi 120.000 SIT, pri očetu pa 60.000 SIT mesečno.

	Mati	Oče
Neto dohodek	+ 60.000 SIT	+120.000 SIT
Preživnina	+ 32.000 SIT	- 32.000 SIT
Otroški dodatek	+ 8.000 SIT	
Življenjski stroški	-120.000 SIT	- 60.000 SIT
Skupaj	- 20.000 SIT	+ 28.000 SIT

Gospodu Petku ostane vsak mesec 28.000 SIT, ko je pokril vse izdatke. Gospe Petek pa primanjkuje za življenje 20.000 SIT mesečno.

V mediaciji lahko obravnavamo ta primanjkljaj in iščemo možnosti, kako bi gospa Petek pokrila svoj proračunski deficit in dobila sredstva, ki so ji potrebna za preživljanje.

Motivacija za to pogajanje prihaja iz nadrejenega cilja, ki je obema partnerjema skupen in jima prinaša neke koristi. Preden pride do konkretnih pogajanj, moramo ta nadrejeni cilj oblikovati (vzajemna definicija problema). Postavitev tega cilja je odvisna od posebne situacije vsakega para. Partnerja lahko skleneta, da bosta kljub ločitvi poskušala ohraniti dosedanji življenjski standard družine; ali pa se odločita, da si bosta izgube, ki so nastale z ločitvijo, enakovredno razdelila.

Postaviti je torej treba skupen cilj, ki prinaša obema prednosti, za katere se splača sodelovati. Mediator lahko pozneje, če pride v procesu mediacije do zastojev, vedno znova vključi te ciljne predstave.

Za kritje primanjkljaja v družinskem proračunu imajo klienti naslednje alternative:

- a) znižati izdatke,
- b) zvišati dohodek, ali
- c) uporabiti premoženje za kritje

izdatkov.

ZNIŽANJE IZDATKOV

Klienti imajo zelo hitro pri roki predloge, kako bi lahko partner znižal izdatke. Pri tem skoraj neizogibno prihaja do sporov

in spopadov. Da bi se temu izognili, predlaga mediator, da vsakdo razmisli zase, kako bi lahko kaj prihranil. Največkrat je koristno, da damo klientom vsaj en teden časa, da lahko razmislita o možnosti znižanja izdatkov.

Mediator lahko pomaga klientoma, s tem da opozori na izdatke, zajete v obrazcu za načrtovanje gospodinjstva, ki se dajo zmanjšati ali celo izpustiti (npr. izdatek za dopust). Pri tem se mora mediator izogibati konfrontacijam s klientom in samo nakaže možnost izbire pri znižanju izdatkov. Če klient izkoristi te možnosti ali ne, je prepuščeno njemu, saj morajo klienti sami odločati o vsebinskih vprašanjih in ne mediator. Razen tega mediator in klienti niso vedno istega mnenja, kateri izdatki so prostovoljni in jih lahko skrčimo, saj je to pogosto odvisno od vrednotenja posameznika in njegovih prioritet. Nekateri pari nikoli ne gredo na dopust, imajo pa visoke izdatke za izkoriščanje prostega časa. Tukaj je pomembno, da mediator ne prenaša svojih vrednostnih predstav na klienta. K temu John Haynes pripominja:

Spominjam se primera, pri katerem je žena izdala vsak mesec 60 dolarjev za umetne nohte. Vsak teden si je dala na novo nalepiti druge nohte in jih manikirati. Težko mi je bilo sprejeti ta izdatek. Opazil pa sem, da njenega moža to ni motilo. Čeprav se je meni zdel izdatek pretiran, sem sprejel, da je po njenih merilih popolnoma sprejemljiv.

Da bi lažje prepoznali nujnost nekega izdatka, je koristno, če razlikujemo med željami in potrebami. Mediator lahko razlikuje med potrebami, ki bi morale biti zadovoljene (če je le mogoče), in željami, ki so sicer privlačne, njihova uresničitev pa ni nujno potrebna. Če mož npr. trdi: »Nujno potrebujem nov avto,« lahko mediator poizveduje po vzrokih, zakaj mu je avto potreben. Navadno dobi odgovore:

»da se vozim v službo,«

»da napravim vtis na poslovne partnerje,«

»da sem bolj zadovoljen« ipd.

Mediator lahko nato vpraša: »Ali lahko vaš sedanji avto (dober rabljen avto) zadovolji to vašo potrebo?« To pomaga klientu razlikovati med potrebami (imeti transportno sredstvo) in željami (napraviti vtis na druge in biti sam bolj zadovoljen). Ta postopek pomaga človeku odstopiti od želja in preiti k potrebam (Haynes *et al.* 1993).

Šele na podlagi identificiranih potreb lahko razvijemo opcije, kako bi jih zadovoljili z obstoječimi sredstvi. V navedenem primeru bi lahko bila alternativa nov avto srednjega razreda ali rabljen višjega cenovnega razreda za isti znesek. Odločitev se opira na to, kateri avto bi najbolje zadovoljil potrebe v okviru razpoložljivih sredstev.

ZVIŠANJE DOHODKA

Druga možnost pokritja proračunskega deficita v gospodinjstvu je zvišanje dohodka. Tudi tukaj naj partnerja najprej vsak zase premisli, kako bi lahko zvišala svoj dohodek.

Če je npr. mož pobudnik razveze, ima žena pogosto čustvene težave pri razmišljanju, kaj bi lahko storila za zvečanje dohodka. Morda bo zavzela to pozicijo: »On želi ločitev, naj potem tudi plača. Naj si poišče dodatno zaposlitev, da ne bodo otroci trpeli, če se bom morala sama dodatno zaposliti.« Če pa je žena pobudnica ločitve, pa bo mož morda rekel: »Ona želi ločitev. Vedno je poudarjala, da hoče biti samostojna, pa naj za to tudi dela in zasluži denar.«

Oba navedena odgovora sta osredotočena na preteklost in je pozornost partnerjev usmerjena v obtoževanje, ne pa v razreševanje problema. Mediator bo usmeriti poskušal pozornost partnerjev v prihodnost in na vprašanje, kako bi lahko v prihodnje dobro živela oba.

Kako se lahko v mediaciji pogajamo o zvišanju dohodka, bo razvidno iz naslednjega primera, ki je povzet iz publikacije J. Haynesa, R. Bastine, G. Link in A. Mecke (1993). Pri tem bomo postopali po mediacijskih korakih.

PRIMER

Gospa in gospod Fišer živita sedem mesecev ločeno in imata otroka, stara šest in sedem let, ki živita z materjo. Oče je strojni inženir, mati pa gospodinja. Mati je po poroki pretrgala študij pedagogike, ko je bil rojen prvi otrok. Od takrat ni bila več zaposlena.

Mediacijski koraki

1. Določitev spornega predmeta:

Sporni predmet, o katerem se želita partnerja pogajati, je ženina preživnina.

2. Prikaz pozicij in zbiranje dejstev:

Vse navedbe o dohodkih in življenjskih stroških partnerjev se zberejo in napišejo na demo-blok (gl. konkretno postopanje pri ugotavljanju življenjskih potreb).

3. Elaboracija interesov, ki so za pozicijami partnerjev:

Mediator lahko gospe Fišer zastavi npr. vprašanje: »Če bi bilo samo od vas odvisno, kaj bi delali po dveh letih?« S tem je usmeril pozornost na prihodnost in na njene prihodnje potrebe. Navedeno razdobje je dovolj oddaljeno od sedanjosti, da ne bo prišlo do odgovora: »Živim samo iz dneva v dan.« Ni pa preveč oddaljeno, da ne bi bilo v dojemljivi bližini. Gospa Fišer bo razmislila, kako bi lahko oblikovala svojo prihodnost, in bo strnila svoje predstave: »Torej, razmišljala sem o prihodnosti in bi rada delala kot učiteljica. Vedno sem se rada ukvarjala z otroki. Kot učiteljica bi bila odsotna od doma v istem času kot otroka. Poleg tega bi lahko dovolj zaslužila za preživljanje.«

Izhajajoč iz njenih predstav o cilju, raziskujemo možnosti za njihovo realizacijo. Mediator lahko vpraša: »Kaj bi bilo potrebno, da bi se lahko zaposlila kot učiteljica?« V zvezi s tem je treba med drugim razjasniti:

- Kakšno izobrazbo potrebuje?
- Kako dolgo bi trajalo izobraževanje?
- Ali obstajajo prosta delovna mesta učiteljic?
- Koliko zasluži učiteljica-začetnica?

Mediator poskuša s temi vprašanji dognati, kakšna sredstva so potrebna za doseg cilja (končati študij) in kakšne koristi bo imela ga. Fišer v tem poklicu.

Nato se obrne h gospodu Fišerju in mu zastavi enaka vprašanja o njegovi prihodnosti, da bi ponovno vzpostavil ravnotežje moči med partnerjema. Če je moževa poklicna situacija urejena, bo verjetno govoril o napredovanju ali spremembah v karieri. Mediator še vpraša moža: »Bi vam bilo všeč, če bi vaša bivša žena delala kot učiteljica in imela svoj lastni dohodek?« Če pritrdi, lahko mediator vpraša, kakšne prednosti vidi pri tem zase. Po eni strani ne bo več odgovoren za njeno preživljanje. Po drugi strani pa bosta otroka imela boljši življenjski standard, če bo skupen dohodek staršev višji.

4. Vzajemno definiranje problema:

Oba partnerja imata torej občutne prednosti, če bo žena kdaj zaposlena kot učiteljica. Iz tega lahko izhaja nova vzajemna definicija problema: Kako financirati ženino izobraževanje, da bo postala ekonomsko neodvisna od bivšega moža?

Če oba partnerja sprejmeta to kot novo definicijo problema, sta s pomočjo mediatorja našla skupen nadrejeni cilj. Z ženinim novim poklicem (učiteljice) je postavljen cilj, ki upošteva interese obeh in jima prinaša koristi.

5. Razvijanje možnosti rešitve (opcije, alternative) in njihovo vrednotenje:

V tem koraku moramo razvijati opcije in alternative, ki omogočajo doseganje zastavljenega cilja. Ker je obema partnerjema pomembno, da dosežeta cilj, bosta pri njegovi uresničitvi pripravljena sodelovati.

Mediator lahko gospodu Fišerju postavi vprašanje: »Če bi vaša bivša žena v času izobraževanja potrebovala dodatno finančno pomoč, ali bi ji pomagali, če bi vedeli, da boste pozneje, ko bo zaposlena, manj finančno obremenjeni?« Mož bo seveda, da bi zavaroval svoje interese, le zadržano pristal na to rešitev. Z njegovim pristankom pa so postavljeni temelji za skupno iskanje opcij za razrešitev problema, ki bo pripomogla k finančni neodvisnosti žene. Ko imamo zbranih nekaj

opcij, jih partnerja ovrednotita glede na razmerje koristi in stroškov.

6. Pogajanje

Od vseh možnih opcij si vsak partner izbere tiste, ki pridejo zanj v poštev in ustrezajo njegovim interesom. Nato se partnerja pogajata, da bi prišla do rešitve, ki bi bila za vse udeležene v konfliktu najugodnejša. V tem primeru se je g. Fišer odločil, da bo poiskal honorarno zaposlitev in pomagal bivši ženi pri financiranju študija. Ga. Fišer pa je izjavila, da ne bo terjala preživnine zase in se bo strinjala tudi z znižanjem preživnine za otroka v skladu s svojim dohodkom, ko bo zaposlena.

V tem primeru so mediacijski koraki seveda samo nakazani. Pri dejanskem delu z mediacijo prihaja do mnogoterih (zapletenih) situacij, ki jih rešujemo s posebnimi tehnikami. Po enakih korakih pa postopamo pri reševanju vseh spornih

predmetov (npr. preživnina za otroke, delitev skupnega premoženja, zaupanje otrok, urejanje stikov itn.).

Ad c) Prodaja premoženja

Likvidacija premoženja za pokrivanje izdatkov je lahko zelo sporna, saj bi lahko na ta način kmalu zapravili vse družinsko premoženje. Seveda pa obstajajo določene izjeme, kjer nastane iz prodanega premoženja nova (višja) vrednost (npr. poklic žene, ki bo pozneje prinašal dohodek).

Ko sta partnerja v procesu mediacije prišla do zneska preživnine, ki ustreza potrebam upravičenca in zmožnostim zavezanca, ter sta z njim oba zadovoljna, se ta znesek skupaj z ostalimi podatki vnese v obrazec »dogovor o preživnini« pri pristojnem centru za socialno delo. S podpisi zavezanca in upravičenca ter potrditvijo uradne osebe dobi ta dogovor pravno veljavo.

Literatura

- J. FOLBERG, A. MILNE (1988), *Divorce Mediation. Theory and practice*. New York: Guilford Press.
- J. M. HAYNES, G. L. HAYNES (1989), *Mediating divorce: Casebook of strategies for successful family negotiations*. San Francisco: Jossey-Bass.
- J. M. HAYNES, R. BASTINE, G. LINK, A. MECKE (1993), *Scheidung ohne Verlierer. Ein neues Verfahren, sich einvernehmlich zu trennen: Mediation in der Praxis*. München: Kösel-Verlag & Co.
- H. KRABBE (1991), *Scheidung ohne Richter. Neue Lösungen für Trennungskonflikte*. Reinbek bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch-Verlag.
- E. M. MUNCH (1992), *Die Scheidung nach neuem Recht*. München: Kösel Verlag & Co. (7. izdaja).
- Familiendynamik (1992), *Interdisziplinäre Zeitschrift für systemorientierte Praxis und Forschung* 17, 4 (Oktober) (Thema: Familienmediation). Stuttgart: Klett-Cotta Verlag.
- Franc UDOVIČ, Gradivo za usposabljanje mediatorjev v okviru projekta »Mediacija v ločitvenem procesu«. Center za socialno delo Maribor.
- E. H. WITTE, J. SIBBERT, S. KESTEN (1992), *Trennungs und Scheidungsberatung*. Göttingen, Stuttgart: Verlag für angewandte Psychologie.

PRILOGE

Obrazce za zajemanje dohodkov je sestavila Vlasta Švagelj, dipl. iur., davčna svetovalka pri Republiški upravi za javne prihodke, izpostava Maribor.

PRILOGA 1: PODATKI O DOHODKU

Dohodek (zadnji trije meseci oz. letno) v bruto zneskih	Mati	Oče	Otroci
1. Plača, nadomestilo plače			
2. Bonitete in drugi prejemki iz delovnega razmerja (odškodnine, odpravnine, solidarnostne pomoči)			
3. Pokojnine			
4. Prejemki po pogodbah in drugih podlagah			
5. Obresti na posojila, dohodki, doseženi z udeležbo pri dobičku (dividende)			
6. Dohodki od prodaje vrednostnih papirjev ter drugih deležev v kapitalu			
7. Dohodki od prodaje premičnega in nepremičnega premoženja			
8. Dohodki od dajanja nepremičnega in premičnega premoženja v najem			
9. Dobiček, dosežen z opravljanjem pridobitne dejavnosti			
10. Katastrski dohodek od gozdnih in kmetijskih zemljišč			
11. Dohodki iz avtorskih pravic, izumov in tehničnih izboljšav			
12. Prejemki prek študentskih in mladinskih organizacij in štipendije			
13. Nagrade, darila in drugi dohodki			
Dohodek skupaj			

ODMERJANJE PREŽIVNINE Z DOGOVARJANJEM

PRILOGA 2: DOHODKI IZ KMETIJSTVA

Panoga	Proizvod	Dohodek (brutto)	Opombe
Gozdarstvo	hlodovina drva rezani les polizdelki drevesnica drugo		
Poljedelstvo	poljščine povrtnine seno najemnine drugo		
Živinoreja	živina meso živalski proizvodi drugo		
Vinogradništvo	grozdje vino trsničarstvo najemnine drugo		
Sadjarstvo	sadje sadike drugo		
Domača obrt	domači izdelki		
Kmečki turizem	hrana nočnine drugo		
Usluge	delo s stroji posojanje strojev drugo		
Razno	Drugi dohodki		
	Skupaj		
Vlaganje v reprodukcijo			
Dohodek			

Odtegljaji	Mati	Oče	Otroci
14. Prispevki za socialno varnost			
15. Davek od vsakega posameznega dohodka			
16. Normirani ali dejanski odhodki			
17. Drugi odhodki			
Odtegljaji skupaj			
Čisti dohodek (skupni dohodek minus skupni odtegljaji)			

ODMERJANJE PREŽIVNINE Z DOGOVARJANJEM

PRILOGA 4: PODATKI O REDNIH MESEČNIH IZDATKIH

	Redni izdatki	Mati	Oče	Otroci
Stanovanje	najemnina, obroki zemljiški davek zavarovanja drugi izdatki			
Obratovalni stroški	ogrevanje elektrika, plin voda telefon odvoz smeti stroški upravljanja			
Prehrana	domača prehrana gostinske storitve drugo			
Zavarovanja	življensko zdravstveno obvezno invalidsko ostala zavarovanja			
Obroki	avto pohištvo aparati bančna posojila osebna posojila druga posojila			
Šolanje	otroški vrtec šolske potrebščine šolnine prehrana podaljšano bivanje inštrukcije drugo			
Prevozi	bencin registracija zavarovanje cestnina parkirnina javni promet			
Članarine	društva sindikat poklicna združenja drugo			
	Skupaj			

	Občasni izdatki	Mati	Oče	Otroci
Oblačila	nova oblačila obutev čiščenje popravila			
Vzdrževanje avtomobila	redno vzdrževanje popravila			
Gospodinjska pomoč	varstvo na domu čistilka hišnik, vrtnar drugo			
Vzdrževanje stanovanja	popravila nabave drugo			
Zdravljenje	zdravila terapija drugo			
Osebni izdatki	žepnina frizer kozmetika gledališče/kino šport konjički (hobiji) dopust revije alkohol/tobak vzdrževanje sorodnikov drugo			
Različno	darila rojstni dnevi prispevki drugo			
	Skupaj			

ODMERJANJE PREŽIVNINE Z DOGOVARJANJEM

PRILOGA 6: NAČRTOVANJE GOSPODINJSTVA

Izdatki	Mati	Oče	Otroci
Stanovanje			
Obratovalni stroški			
Zavarovanja			
Obroki			
Šolanje			
Prevoz			
Članarine			
Prehrana			
Olačila			
Vzdrževanje avtomobila			
Gospodinska pomoč			
Vzdrževanje stanovanja			
Zdravljenje			
Osebni izdatki			
Različno			
Skupaj			
Ostanek dohodka (čisti dohodek minus skupni izdatki)			